

Vážení čtenáři,

jak se již stalo tradicí, třetí číslo AntropoWebzinu je věnováno příspěvkům, které zazněly na mezinárodní studentské vědecké konferenci AntropoWebu. V pořadí již sedmá konference proběhla 20. a 21. října letošního roku v prostorách Filozofické fakulty ZČU v Plzni. Známý citát Immanuela Kanta zní:

„Teorie bez data jsou prázdné a veškerá empirie bez teoretického zakotvení slepá.“

a tento výrok se stal i mottem letošní konference, jež nesla název „ANTROPOLOGIE: TEORIE vs. EMPIRIE“. Organizátoři se rozhodli prozkoumat vztah teorie a empirie na poli antropologie a ostatních sociálněvědních disciplín a variabilitu možných přístupů k této problematice. Existují otázky, které lze zkoumat jedním či druhým způsobem a stejně tak mnoho výzkumníků někdy až velmi vyhroceně preferuje buď jeden či druhý metodologický postulát a upřednostňuje teorii před empirií či naopak. Stejně tak každý badatel ve své vědecké činnosti musí opírat svůj výzkum o jisté teoretické základy a metodologii, podobně teorie, která nemá uplatnění ve výzkumu, přestává být platnou teorií a stává se intelektuální hříčkou.

Problém vztahu mezi teorií a empirií a především problém jejich funkce a možností a limitů užití v lidském poznávání světa, má také mnoho filozofických, zvláště pak epistemologických a metodologických aspektů a z toho důvodu se toto téma jeví jako velmi zajímavé a vhodné k diskusi - v každém oboru se nacházejí badatelé z řad teoretiků, stejně jako odborníci soustředění na empirický výzkum či čí terénní práci.

Teorie a empirie sice nemusí být v žádném případě pouze polem střetů, ovšem stálý rozpor mezi empirickým a teoretickým přístupem je již sám o sobě velkým tématem, které stále nebylo vyřešeno.

Právě proto zazněly na letošní konferenci příspěvky pokrývající celé spektrum teoreticko-empirického výzkumu. Některé příspěvky se tak věnovaly především teorii, jiné naopak vyzdvihovaly výsledky empirického bádání, ale většina příspěvků v sobě zahrnovala zdravou kombinaci obojího.

Realizace 7. Mezinárodní studentské vědecké konference AntropoWebu byla umožněna díky podpoře Západočeské univerzity v Plzni v rámci projektu Studentské vědecké konference (SVK-2011-001) a publikace příspěvků byla podpořena projektem Studentské grantové soutěže (SGS-2011-031) a dále i díky podpoře vedení a pracovníků Katedry antropologických a historických věd FF ZČU v Plzni.

Na následujících stránkách Vás tedy čekají texty, které jsou písemnými verzemi konferenčních referátů, které byly před otištěním podrobeny recenznímu posouzení. Monočíslo otevírá se svým příspěvkem „Anthropology as an Inspiration to Food Studies“ Agnieszka Siewicz z Jagellonské univerzity v Krakově; její příspěvek se věnuje novému tématu studia v antropologii – *food studies* – a na příkladu výzkumu B. Malinowského, E. E. Evans-Pritcharda a C. Lévi-Strausse ukazuje různé teoretické koncepce výzkumu stravy a stravování. Další studie se věnuje mayskému šamanismu v Mexiku. Jan Kapusta v ní rozebírá problematiku samotného konceptu „šamanismu“ v antropologické teorii a jeho používání při popisu magicko-léčitelských praktik ve střední Americe. Trojici teoreticky zaměřených příspěvků uzavírá Tomáš Ledvinka s příspěvkem „Komparativní dimenze antropologie práva“, kde se věnuje otázce spravedlnosti, otázce vztahu právní vědy a antropologie a dále problému právního systému a jeho struktury – v těchto třech dimenzích se pak autor zaměřuje na možnosti mezikulturního srovnání jednotlivých právních systémů z různých částí světa.

Z empirické zkušenosti provedeného terénního výzkumu vycházejí další dva příspěvky. Prvním z nich je studie Vojtěcha Pelikána zabývající se vztahem Romů k půdě a krajině; tento vztah pak určuje i nezemědělský způsob života a způsob obživy Spišských Romů na Slovensku. Z terénního výzkumu mezi bezdomovci vychází text Ondřeje Hejnala, který se věnuje urbánní geografii, lingvistické antropologii a „etnografii extrémní chudoby“.

Třetí blok příspěvků je zaměřen historicky. Trojice autorů – Pavel Sitek, Monika Bryšová a Tereza Hronová – nejprve demonstrují užití sociohistorického přístupu při studiu vztahu francouzských intelektuálních elit a dělnictva v období Červencové monarchie skrze rozbor románu Eugèna Suea *Tajnosti pařížské*. Zbyněk Tarant analýzou archivních čísel izraelských deníků hledá počátky a důvody vzniku *Jom ha-Šo'a*, Židovského svátku na připomínku holocaustu. Historickým i současným stereotypům o pracovitosti Slováků se svým příspěvkem věnuje Rastislav Molda.

Posledním historicky zaměřeným článkem je studie Ludka Jirky s názvem „Kolektivní vědomí a identita volyňských Čechů pramenící z česko-ukrajinských vztahů v orálně historickém výzkumu“.

Dalším příspěvkem je text Táni Grauzlerové, který se věnuje etickým normám v moderní společnosti a emocím, které vyvolává překročení těchto norem. Analýzu dětských kreseb jakožto nástroje k pochopení rodinných vztahů a identifikace autoritativní postavy v rodině, používá ve své studii Monika Sirkovská. Posledním příspěvkem tohoto čísla je text Marie Fritzové, který vychází z biografických rozhovorů a ukazuje, že i analýza konstruování osobního příběhu může sloužit jako vědecký nástroj.

Třetí číslo AntropoWebzinu pak uzavírá trojice recenzí vybraných knižních publikací. První z nich je recenze knihy Jean-Claude Kaufmanna „Chápající rozhovor“, dále recenze knihy Davida Václavíka „Náboženství a moderní česká společnost“ a na závěr recenze českého vydání knihy „Krise a zánik římské republiky“ německého historika Karla Christa.

*Radek Světlík a Petr Tůma
prosinec 2011, Plzeň*